

Deși *faptic* este un calc de structură total, l-am tratat totuși în capitolul de față, întrucât formează o unitate constantă cu substantivul *material*. Aceeași este situația și în cazul altor derivate sau compuse adjective. Ele nu se întrebunțază singure, ci numai în combinație cu alte cuvinte (de obicei un singur substantiv), împreună cu care formează o unitate frazeologică.

Uneori, același adjectiv poate intra în mai multe îmbinări de cuvinte cu caracter stabil, ceea ce explică apartenența lui la mai multe unități frazeologice. Paralel cu calchieră acestora este calchiată și structura lui, în limba care este influențată. Adjectivul rusesc мелкобуржуазный, de pildă, n-a fost tradus, în românește, numai când intra ca element component în structura unității frazeologice мелкобуржуазная стихия, pe care am citat-o mai sus, ci și când făcea parte din alte combinații. Cf.: *socialism mic-burghiez*¹; *democrație mic-burghieză*²; *ideologie mic-burghieză*; *intelectualitate mic-burghieză*; *deviere mic-burghieză*; *mentalitate mic-burghieză*; *concepție mic-burghieză*; *atitudine mic-burghieză* etc. Pentru fiecare am găsit un corespondent în limba rusă și pe toate le-am întâlnit frecvent în traduceri. După cum vedem, adj. *mic-burghiez* n-a apărut în română singur, ci împreună cu combinațiile multiple din care face parte. În aceeași situație se mai află și alte adjective compuse, cum ar fi de exemplu *marxist-leninist*. Cf. *filozofie marxist-leninistă*; *ideologie marxist-leninistă* sau *învățătură marxist-leninistă* (care traduce rus. марксистско-ленинское учение).

În continuare vom mai nota câteva calcuri lexico-frazeologice, pe care le vom grupa pe domenii de activitate.

1. *Economie politică*:

orinduire feudal-iobăgăstă (rus. феодально-крепостнический строй); *semiproletari agricoli*³ (după rus. деревенские полупролетарии); *proprietate cooperatist-colhoznică* (rus. кооперативно-колхозная собственность); *baza tehnico-materială* (rus. материально-техническая база); *autoadministrare obștească* (rus. общественное самоуправление)⁴ etc.

2. *Istorie și filozofie*:

regim burghez-moșieresc (rus. буржуазно-помещичий строй); *revoluție burghez-democratică* (rus. буржуазно-демократическая революция); *concepție materialist-științifică despre lume* (rus. научно-материалистическое миропонимание); *practică social-istorică* (rus. общественно-историческая практика); *contradicții neantagonice* (rus. неантагонические противоречия) etc.

3. În domeniul *Activității educative și de culturalizare* pot fi amintite:

muncă cultural-educativă (rus. культурно-воспитательная работа, care a mai fost tradus, uneori, și prin *activitate cultural-educativă*); *muncă politico-educativă* (rus. политико-воспитательная работа) etc.⁵ Față de acestea, *muncă de lămurire* (care traduce neîndoielnic sintagma rusăcă разъяснительная работа) este un calc pur frazeologic.

Tot un calc lexico-frazeologic este și *împărțire teritorial-administrativă* (rus. административно-территориальное деление) sau *imagine concret-senzorială* (nefolosit în trecut, dar întrebunțat astăzi în terminologia esteticii marxist-leniniste), care este o traducere a unității frazeologice rusești конкретно-чувственный сбраз.

Înainte de a încheia, notăm și un exemplu din domeniul terminologiei lingvistice: *metodă comparativă-istorică* (după rus. сравнительно-исторический метод). Se pare că, în trecut, această metodă de cercetare a limbii era numită de către lingviștii români exclusiv *metoda comparativă*, ca în lingvistica apuseană și în special în cea franceză⁶.

După ce am discutat ultimul tip de calc, e necesar să fixăm câteva concluzii, care se impun fie și în urma unei cercetări parțiale.

1. O particularitate importantă a influenței ruse moderne este că ea s-a manifestat asupra limbii române actuale aproape exclusiv pe cale scrisă, și anume prin intermediul traducerilor.

2. Materialul existent arată că domeniul în care această influență s-a exercitat cel mai puternic este cel politico-ideologic, și aceasta datorită schimbărilor radicale de ordin politic, social, economic și cultural care au avut loc în țara noastră după 23 August 1944.

¹ Care ar fi trebuit tradus prin « semiproletarii de la sațe » (eventual: « semiproletarii rurali »).

² Apare în Programul P.C.U.S. (p. 69). În *Lenin. Biografie* am întâlnit chiar îmbinarea frazeologică *autoadministrare obștească comunistă* (corespunzătoare rus. коммунистическое общественное самоуправление).

³ Vezi și S. Vaimberg, art. cit. din *Culegere de studii*, București, 1961, p. 64—72, consacrat exclusiv adjectivelor compuse rusești, care au fost calchiate în românește.

⁴ Vezi, de pildă, I. Orgu Iordan, *Introducere în studiul limbilor romanice*, Iași, 1932, în care apare în mod regulat *metoda comparativă* (p. 4, 9 etc.), față de noua ediție a acestei lucrări (*Lingvistica romanică*, București, Edit. Academiei, 1962), unde întâlnim exclusiv *metodă istorico-comparativă* (p. 10, 13, 14, 15, 53 etc.). În art. *Cu privire la unele probleme de traducere* în LR, 1954, nr. 5, p. 30—31, acad. Al. Graur arată, pe bună dreptate, că сравнительно-исторический метод trebuie tradus în românește fără intervertirea elementelor care alcătuiesc compusul rusesc.